

Høring – Innstillingen fra arbeidsgruppen for 5. studieår

Det vises til innstillingen av 15. februar 2021 fra den arbeidsgruppen som har vurdert strukturen på og innholdet i femte studieår, og til høringen fra fakultetets side med frist i dag.

Arbeidsgruppen har gjort et grundig og solid arbeid. I hovedsak kan jeg slutte meg til de vurderinger som er gjort og de forslag gruppen kommer med. Men etter å ha lest innstillingen tillater jeg meg å komme mer enkelte innspill til den videre prosess:

1. Forslagene til arbeidsgruppen er kostnadsberegnet i undervisningstimer. Hovedkonklusjonen er at forslagene vil medføre en økning i ressursbehovet på 4082 undervisningstimer eller 5,7 årsverk. Isolert sett kan økningen synes moderat, og klart innenfor hva som bør prioriteres i lys av behovet. Fakultets økonomi synes også å gjøre en viss nyrekruttering mulig. Samtidig er det grunn til å fremheve at undervisningsressursene i dag er presset på 1-4. studieår og at flere faktorer gjør at arbeidsgruppens forslag lett kan medføre at presset øker hvis de settes i verk:
 - de siste årene har det vist seg utfordrende å nyrekruttere faste vitenskapelig ansatte med god undervisningskompetanse i sentrale fag
 - de siste årene har at fakultetet hatt en viss negativ utvikling når det gjelder antallet faste vitenskapelige ansatte med god undervisningskompetanse i sentrale fag
 - et lovforslag som nå behandles i Stortinget medfører en betydelig fare for at fakultetet må innføre en ordning med to sensorer, og det må antas at dette vil føre til at ressurser må omprioriteres fra undervisning til sensur

I lys disse omstendighetene er det grunn til bekymring for om forslagene til arbeidsgruppen i betenkelig grad kan gå ut over undervisningstilbudet på 1-4. studieår. Av den grunn er det viktig at forslagene nøye vurderes opp mot det de vedtatte endringer for 1-4. studieår, som skal tre i kraft studieåret 2021/2022.

2. Prinsipielt sett er jeg skeptisk til et stort innslag av obligatisk fremmøte på siste del av studiet. Et viktig mål med studiet må være å øve studentene opp til å ta ansvar for egen læring og til å bli selvstendige, noe som forutsetter betydelig frihet for studentene. Men jeg erkjenner at de utfordringer en i dag har på 5. studieår når det gjelder ”fravær fra campus” neppe kan løses på noen annen måte enn med tvang. Min erfaring som veileder av masterstudenter er at stadig færre bor i Bergen og deltar aktiv på ”campus”, og at dette har en negativ effekt på arbeidet med masteroppgaven.
3. Det legges opp til et relativt omfattende undervisningsopplegg knyttet til skrivingen av masteroppgaven (særlig punkt 7, 8.2 og 8.3). Målet er ikke minst å ha et fokus på det metodiske, for å skape en dypere metodisk forståelse. Dette kan være positivt, men i hvilken utstrekning det er riktig å prioritere dette på bekostning av studentens egen tid til arbeidet med avhandlingen, avhenger av de nærmere detaljer. Ut fra arbeidsgruppens innstilling er det noe uklart hva den legger i en dypere metodisk

forståelse. En kan få inntrykk av at fokuset i stor grad skal rettes mot mer teoretiske metodespørsmål. Min erfaring som veileder er at studentene særlig har behov for bedre ferdigheter i å søke etter kilder, bedre ferdigheter i å anvende de teoretiske metodekunnskaper de har ervervet tidligere på studiet, og større bevissthet rundt og bedre forståelse av historiske, komparative, rettspolitiske og samfunnsmessige sider av jussen. Samtidig er det også et mål med reformen at slike ferdigheter skal øves opp noe bedre på 1-4. studieår enn hva som er tilfellet i dag. Men det er ikke til å komme fra at masteroppgaven er det formatet som er best egnet til å øve opp slike ferdigheter og slik innsikt. Jeg er skeptisk til et mer teoretisk fokus når dette går på bekostning av tid til arbeid med egen avhandling. Men jeg er positiv til arbeidsgruppens forslag hvis det hele både skal vikles inn mot metodiske ferdigheter og refleksjonsevne rundt eget tema, og gjennomføringen er slik at den enkelte student har betydelig nytte i undervisningen i den faglige utviklingen som skrivingen av egen masteroppgave skal gi.

4. Én av de fordypningslinjene arbeidsgruppen foreslår (punkt 8.2) er ”Strafferett og straffeprosess”. En slik linje vil rettes inn mot strafferettspleien, noe som kan være positivt. Samtidig vil nok en slik linje ha en større interesse for faglig utvikling innen disiplinen strafferett enn for straffeprosessen. Disiplinen straffeprosess har en vel så interessant link mot sivilprosessen. En mulighet er derfor å utvide linjen til ”Strafferett, straffeprosess og sivilprosess”. I så fall vil linjen favne over strafferettspleien og over prosessrett mer generelt. Ut fra arbeidsgruppens forslag vil både prosessrett mer generelt og tvisteløsning i sivile saker falle utenfor fordypningslinjene. Jeg tillater meg derfor å reise spørsmål om linjen ”Strafferett og straffeprosess” er noe snever.
5. Arbeidsgruppen legger opp til at tre av fordypningslinjene, med tilhørende masteroppgaveskriving, skal avvikles om høsten, mens de fem andre skal avvikles om våren (punkt 8.4). Begrunnelsen for dette gis på side 20. De siste av de fire argumentene er plausibelt. De tre øvrige argumentene kan jeg derimot vanskelig se har særlig tyngde for spørsmålet om alle linjene bør gå om våren eller om enkelte bør gå om høsten. Første og andre argument synes irrelevante for dette valget. Argument tre er neppe særlig tungtveiende: de aller fleste faste ansatte må antas å oppfylle sin veiledningsplikt innenfor én linje. En veileder skal vel ha et minimum av særlig innsikt innenfor det rettsområdet som avhandlingen tar opp? Primært mener jeg at alle linjene bør gå om våren, og slutter meg her til innspillet fra Gert Johan Kjelby. På den måten vil de faglige mål bak tanken om linjer realiseres best.
6. Det legges opp til at semestrene skal utnyttes bedre enn i dag, noe som ikke minst skal ha betydning for når leveringsfristen for masteroppgaven settes til. I dag er fristen satt noe tidlig i semesteret, ikke minst i vårsemesteret. Jeg er enig i at semestrene bør utnyttes bedre. Samtidig bør leveringsfristen om våren være slik at sensuren kan falle senest 1. juli. Mange studenter er i sitt siste semester og i den situasjon at de søker arbeid, og det er uheldig om de først får vitnemål i august. Videre bør en ikke legge opp til en ordning der sensorene forutsettes å lese masteroppgaver i juleferien og sommerferien. Det er utfordrende å skaffe sensorer, og denne utfordringen blir selvsagt betydelig større hvis en forventer at sensor skal drive med sensurarbeid i juleferien og sommerferien.

Bergen, 23. april 2021

Ørnulf Øyen